

Lausuntopyyntö HE YO- ja AMK-lain muuttamiseksi

1. Lausunnonantaja:

Vastaajien määrä: 1

Lausunnonantajan nimi (organisaatio)	Lausunnon lähettäjä (henkilö)	Puhelinnumero	Sähköpostiosoite
Tampereen yliopiston ylioppilaskunta	Veera Kaleva	050 3612847	kopoasiantuntija@tamy.fi

Lausunnonantaja

2. Tampere3

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

3. Mitä hyötyjä yhdistymisellä saavutettaisiin? Liittyykö yhdistymiseen uhkia?

Vastaajien määrä: 1

- Tamy pitää Tampere3-hankkeen perusajatusta kannatettavana. Hyvin toteutettuna Tampere3-korkeakoulu tarjoaa laajalla ja monipuolisella alojen ja osaamisten kirjollaan opiskelijoille mahdollisuudet opiskella ja sivistää itseään laaja-alaisesti sekä hankkia monipuolisen osaamispaletin työelämää varten. Myös tutkimusympäristöstä muodostuu poikkeuksellisen monitieteinen, mikä mahdollistaa uudenlaista yhteistyötä.

Edellytys näiden tavoitteiden toteutumiselle on kuitenkin se, että tulevaisuudessakin koko korkeakoulukonsernia ja yliopistoa sekä niiden tarjoamia tutkintoja kehitetään eteenpäin tieteenalojen erityispiirteet huomioiden. Lisäksi onnistuminen edellyttäisi sitä, että eri alojen tuottama osaaminen ja arvo tunnustettaisiin ja tunnustettaisiin yhteistyötä tehdessä. Samoin näkemyksen tieteen yhteiskunnallisista vaikutuksista tulisi olla laaja ja huomioida se, kuinka erilaisille yhteiskuntaelämän alueille ja kuinka erilaisilla tavoilla tiede, koulutus ja tutkimus vaikuttavat.

Tamy on seurannut huolestuneena käydyn keskustelun yksipuolisuutta ja säätiön perustajien pyrkimyksiä rajata jo säätiön säännöillä monitieteisen yliopiston alojen kirjoa. Sääntöihin haluttiin esimerkiksi viime metreillä erikseen kirjata muutamia kapeita aloja nimeltä (lääketiede, taloustiede, tekniikka ja yhteiskuntatiede), mikä osoittaa hyvin suppeaa ymmärrystä tulevan yliopiston monialaisuudesta sekä arvostuksen puutetta Tampereen yliopiston monitieteistä perintöä kohtaan. Tämän lisäksi tulevan yliopiston ja konsernin vaikuttavuus ja yhteiskunnallinen tehtävä on useissa puheenvuoroissa nähty kapeasti elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn palvelemisena, mikä on hyvin rajoittunut ymmärrys koulutuksen ja tutkimuksen yhteiskunnallisesta merkityksestä. Mikäli hankkeen tarkoituksena on luopua aidosta monitieteisyydestä ja keskittyä kapea-alaisiin kärkiin, emme näe sitä kannatettavana emmekä usko sen johtavan suotuisaan lopputulokseen tamperelaisten opiskelijoiden, alueen tai suomalaisen tieteen ja tutkimuksen kannalta.

Huoltamme on lisännyt entisestään tapa, jolla tulevaa korkeakoulukonsernia on valmisteltu. Matkan varrella yliopistoyhteisö on ohitettu lukuisia kertoja eikä keskustelua tulevan konsernin ja yliopiston tavoitteista ja visiosta ole valmisteluvaiheessa käyty lukuisista pyynnöistä ja vaatimuksista huolimatta riittävän avoimesti. Korkeakoulufuusio vaikuttaa välillä olevan lukuisten erisuuntaan vetävien intressiryhmien taistelutanner, jossa yliopistojen autonomia ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet ovat jääneet jalkoihin.

Säätiöyliopiston valmistelussa on useita yliopisto- ja perustuslain näkökulmasta ongelmallisia kohtia, joita ei ole

lukuisista vaatimuksista huolimatta suostuttu korjaamaan. Lakiehdotuksessa perustuslain ja yliopistolain takaama yliopiston itsehallinto ja yhteisön oikeus vaikuttaa hallituksen valintaan eivät toteudu. Tämä on omituista myös yliopistolain arvioinnin näkökulmasta, jossa vuonna 2016 kiinnitettiin huomiota henkilöstön ja opiskelijoiden heikeneisiin vaikutusmahdollisuuksiin.

Pelkonamme on, ettei uudelle konsernille luoda oikeasti uutta ja mahdollisimman toimivaa hallintomallia, vaan jo toiminnassa olevan yksialaisen TTY-säätiön hallintotapa pyritään siirtämään sellaisenaan tulevaan monialaiseen yliopistoon. Tulevan hallintomallin pitää olla oikeasti uudentyyppiselle kokonaisuudelle räätälöity, ja etenkin muutosvaiheessa pitää kiinnittää erityistä huomiota yliopistodemokratian ja yliopiston itsehallinnon toteutumiseen. Tässä avainasemassa on tulevan yliopiston ensimmäinen hallitus, joka tulee aloittamaan niin konsernin kuin yliopistonkin tason strategioiden sekä hallintorakenteiden valmistelun sekä päättämään niistä. Tarkemmat muutosehdotukset hallituksen valintamenettelyyn perusteluineen löytyvät seuraavasta osiosta.

4. Pidättekö ehdotusta siirtymän toteuttamistavasta (voimaanpanolaki) kannatettavana?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	1	2

5. Muutosehdotuksenne voimaanpanolain säännöksiin ja perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- Esitämme, että voimaanpanolain yliopiston järjestäytymistä koskevaa kolmatta pykälää muutetaan siten, että hallituksen valintaprosessi noudattaa yliopistolain mukaista menettelyä ja perustuslain kirjausta yliopistojen itsehallinnosta. Osa voimaanpanolain kolmannelta pykälästä tulee muuttua:

Muutosesitys vaihtoehto 1: "Yhdistyvät yliopistot valitsevat yhteisen, yliopistolain 26 §:ssä tarkoitetun, monijäsenisen hallintoelimen.

Yliopiston ensimmäisen hallituksen valitsee ja sen toimikaudesta päättää yhdistyvien yliopistojen yhteinen monijäseninen hallintoelin. Hallituksen valinnassa ja sen kokoonpanossa noudatetaan, mitä yliopistolain 24 §:ssä säädetään."

Tämä muotoilu oli yksi vaihtoehtoista opetus- ja kulttuuriministeriön ohjausryhmän työskennellessä keväällä 2016 ja se sai ryhmässä laajaa kannatusta.

Muutosesitys vaihtoehto 2: Nykyisten yliopistojen monijäseniset hallintoelimet valitsevat tulevan yliopiston ensimmäisen hallituksen yhdessä.

Myös tämä muotoilu turvaisi itsehallinnon ja takaisi yhteisöille mahdollisuuden valita hallitus.

Lisäksi voimaanpanolain yliopistojen järjestäytymistä koskevassa pykälässä tulisi joka tapauksessa määritellä monijäsenisen toimielimen valinnan aikataulusta:

Lisäyksesitys: Monijäsenisen hallintoelimen jäsenet tulee valita mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään huhtikuun 2018 loppuun mennessä.

Tällä hetkellä voimaanpanolaki antaa valittavalle säätiön hallitukselle vallan tehdä tulevaa yliopistoa koskevia päätöksiä ja oikeustoimia heti valituksi tultuaan. Säätiön hallitus ollaan valitsemassa säätiölain säännösten vuoksi jo kesällä 2017. Sen sijaan säätiöyliopistoissa merkittävää valtaa käyttävän monijäsenisen

hallintoelimen valinnan aikataulusta ei ole mitään tietoa eikä määräyksiä. Tällainen järjestely mahdollistaa sen, että tulevan yliopiston kannalta merkittävistä asioista päättää säätiön hallitus yksin ja näin ollen valta myös akateemisissa asioissa siirtyy puoleksitoista vuodeksi säätiön hallitukselle.

Esitämme, että voimaanpanolain 8§, jossa linjataan ylioppilaskunnan edustajistovaalien ajankohdasta, muutetaan siten, että edustajistovaalit järjestetään vasta syyskuussa 2018 ylioppilaskuntien toiveiden mukaisesti. Vaalien ajoittaminen syyskuuhun antaa riittävästi aikaa ylioppilaskunnille sekä vaalien järjestämiseen että uuden edustajiston toimivaltaan kuuluvien asioiden valmisteluun.

Perustelut:

Perustuslain 123§:ssä määrätään, että yliopistoilla on itsehallinto, jolla turvataan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus. Yliopistolain 3§:ssä puolestaan määrätään, että itsehallintoon kuuluu oikeus päättää sisäiseen hallintoon liittyvistä asioista. Lausueessaan vuonna 2009 yliopistolakiuudistuksesta perustuslakivaliokunta totesi lisäksi, että ”valiokunta piti tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen edellytyksenä sitä, että hallituksen kokoonpanosta ja valinnasta säädetään tavalla, joka asiallisesti turvaa perustuslain 123 §:ssä taatun yliopiston itsehallinnon myös silloin, kun yliopisto toimii säätiön muodossa. Tämä edellytti, että kaikki yliopistoon kuuluvat, uuden yliopistolain 15 §:n 2 momentissa mainittujen ryhmien jäsenet ovat kelpoisia hallituksen jäseniksi ja että hallituksen kokoonpano määräytyy yliopistoyhteisön itsensä päätöksin ja vastaavia periaatteita noudattaen kuin julkisoikeudellisissa yliopistoissa.” Tämän vuoksi yliopistolaisissa on määritelty myös säätiöyliopistojen osalta, että ”Yliopiston yhteinen monijäseninen hallintoelin nimittää säätiöyliopiston hallituksen jäsenet säätiöyliopiston perustajia kuultuaan.” (24 §)

Tamyn perustuslakiasiantuntija Kaarlo Tuorilta (kokonaisuudessaan luettavissa kohdassa Muuta lausuttavaa ehdotuksesta -kohdan alla) pyytämän lausunnon mukaan

”Ensimmäisen hallituksen nimittämisen osoittaminen yhdistyvien yliopistojen monijäsenisten toimielinten yhdessä käytettäväksi vastaa siirtymävaiheen järjestelyinä perustuslain 123 §:n itsehallintosäännöksestä seuraavia vaatimuksia. Yhdistyvien yliopistojen hallitusten nimitysvalta sen sijaan rinnastuisi hallituksen itsetäydennykseen. Ensimmäiseltä hallitukselta puuttuisi se edustuksellisuus, jota yliopistolaki hallitukselta itsehallinnon vaatimuksia vastaavasti edellyttää.”

Vaikka yliopistolaki määrää hallituksen valinnan ja sen toimikausista päättämisen yksiselitteisesti monijäsenisen hallintoelimen tehtäväksi, hallituksen esityksen mukaan tulevan yliopiston hallituksen valitsisivat kuitenkin nykyisten yliopistojen hallitukset. Tämä vaikuttaa sekä perustuslakivaliokunnan aiempien lausuntojen että Kaarlo Tuorin antaman lausunnon valossa perustuslain vastaiselta ratkaisulta.

Valintamenettelyn lainmukaisuutta perustellaan hallituksen esityksessä vetoamalla Aallossa ja TTY-säätiössä niiden luomisvaiheessa noudatettuun menettelyyn (laki yliopistolain voimaanpanosta 559/2009, 7 §), jonka perustuslakivaliokunta on tuolloin hyväksynyt. Tuolloin Aallossa yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsivat tulevan yliopistosäätiön hallituksen. Perusteluissa ei kuitenkaan oteta huomioon sitä, että ennen uuden yliopistolain voimaantuloa kaikkien yliopistojen hallituksissa enemmistö jäsenistä oli yliopistoyhteisön sisäisillä jäsenillä ja maksimissaan kolmannes jäsenistä oli henkilöitä, jotka eivät olleet yliopiston henkilöstöä eivätkä opiskelijoita (1997/645, 12 §). Tilanne siis oli tuolloin hyvin erilainen ja yliopistoyhteisön jäsenillä oli hallituksen kautta tosiasiallinen valta valita tulevan yliopiston uusi hallitus. Nykyisellään TTY:n hallitus koostuu täysin yliopistoyhteisön ulkopuolisista henkilöistä, eikä sisäisillä jäsenillä ole hallituksessa edustusta. Tampereen yliopiston hallituksessakin ulkopuolisia jäseniä on viisi yhdestätoista. Jos siis toimitaan hallituksen esityksen mukaisesti, TTY:n yhteisö ei pääse osallistumaan hallituksen valintaan lainkaan. Lisäksi kun lasketaan yhteen kahden hallituksen jäsenmäärät, on yliopistoyhteisön ulkopuolisilla jäsenillä selkeä enemmistö. Uuden kokonaisuuden perustamiseen vaikuttavat sekä hallituksen esitys voimaanpanolaista että säätiön sääntöluonnos.

Tästä syystä hallituksen valintaa on syytä tarkastella näiden säädösten muodostaman kokonaisuuden valossa, ja onkin hyvä, että hallituksen esityksessä säätiön säännöt on nostettu esiin. Säätiön sääntöluonnoksen 16 § mukaan:

“Tämän hallituksen nimitystä valmisteleavassa nimityskomiteassa on kuusi (6) jäsentä, joista kolme (3) on säätiön perustajien esittämiä henkilöitä. Nimityskomitean puheenjohtajana toimii perustajien asettama jäsen.” Todellisuudessa yliopistojen hallitukset ovat yhdessä perustajien kanssa jo valinneet nimityskomitean, joka on aloittanut työskentelynsä. Nimityskomiteaa johtaa yksi ulkopuolisista edustajista. Sen jäsenistä vain kaksi on yliopistojen hallitusten asettamia, yksi on ammattikorkeakoulun asettama ja loput kolme perustajien asettamia. Tällainen nimityskomitean kokoonpano siirtää myös hallituksen valinnan valmisteluvaiheessa enemmistövallan yliopistoyhteisön ulkopuolelle.

Hallituksen esityksen perusteluissa nimitystoimikunnan väitetään täyttävän perustuslain itsehallintokirjauksen vaatimukset, mutta tämä ei pidä paikkaansa. Kaarlo Tuorin lausunnon mukaan:

“Onkin perusteltua katsoa, että yliopiston itsehallinto edellyttää, että yliopiston määräämillä jäsenillä on enemmistö myös hallituksen nimittämistä valmisteleavassa komiteassa. Tämä koskee myös ensimmäistä nimityskomiteaa. Yliopiston itsehallinto edellyttää niin ikään, että mahdolliset määräykset nimityskomiteasta annetaan yliopiston johtosäännöllä eikä säätiön säännöllä.”

Näin ollen nykyinen toimintatapa ei täytä perustuslain vaatimuksia. Nimityskomiteassa tulee turvata itsehallinto ja yhteisön enemmistö esimerkiksi siten, että jäsenistä neljä on yliopistoyhteisön nimeämiä ja kolme perustajien esittämiä henkilöitä.

Hallituksen valinta on uuden yliopiston järjestäytymisen kannalta erityisen merkittävä asia siksi, että voimaannpanolailla säätiön hallitukselle annetaan oikeus tehdä päätöksiä, sitoumuksia ja oikeustoimia perustettavan yliopiston lukuun ja lisäksi hallituksen jäsenten toimikaudet jatkuvat vielä vuoden 2019 jälkeenkin, jolloin säätiön hallitus tulee toimimaan myös yliopiston ensimmäisenä hallituksena.

Valintamenettelyn kokonaisuutta perustellaan hallituksen esityksessä myös toteamalla, että sillä turvataan Tampereen korkeakoulusäätiön ja TTY-säätiön perustajien sekä yliopistoyhteisön oikeuksien tasapainoinen huomioiminen. Tämän vuoksi yliopistojen autonomiaan kajoaminen ja perustuslaillisten oikeuksien rajoittaminen nähdään “tarpeellisena ja oikeasuhtaisena”. Perusteluissa siis myönnetään, että hallituksen valintamenettely rajaa yliopistojen itsehallintoa.

Tulevan yliopiston kannalta ensimmäisillä vuosilla on keskeinen merkitys, kun luodaan suunta tulevaisuuteen (strategia) ja muodostetaan sisäisen hallinnon rakenteet (johtosääntö). Tamy kummeksuu todella paljon maan hallituksen ja perustajien halua ylipäänsä rajoittaa perustuslain suomaa itsehallintoa yliopiston valmisteluvaiheessa ja ensimmäisinä vuosina, jolloin yhteisön autonomialla on kenties suurempi merkitys kuin missään myöhemmässä vaiheessa. Emme myöskään ymmärrä, millaisia “turvattavia” intressejä perustajilla voi yliopiston ydintoimintoihin liittyen olla. Pidämme erittäin huolestuttavana ministeriön ja maan hallituksen halua tukea tällaisia pyrkimyksiä voimaannpanolailla.

Hallituksen valintaprosessin lisäksi on ongelmallista, ettei monijäsenisen hallintoelimen valinnasta ole säädetty riittävällä tarkkuudella. Voimaannpanolaki antaa valittavalle säätiön hallitukselle vallan tehdä tulevaa yliopistoa koskevia päätöksiä ja oikeustoimia heti valituksi tultuaan. Säätiön hallitusta ollaan valitsemassa säätiölain säännösten vuoksi jo kesällä 2017. Sen sijaan säätiöyliopistoissa merkittävää valtaa käyttävän monijäsenisen hallintoelimen valinnan aikataulusta ei ole mitään tietoa eikä määräyksiä. Tällainen järjestely mahdollistaa pahimmillaan sen, että tulevan yliopiston kannalta merkittävistä asioista päättää ulkopuolisten valitsema säätiön hallitus yksin, mikä siirtää valtaa myös akateemisissa asioissa puoleksitoista vuodeksi säätiön hallitukselle. Näin ollen yhteisön mahdollisuus osallistua valmistelu-, suunnittelu- ja päätösprosesseihin täytyy taata lisäämällä voimaannpanolakiin kirjaus siitä, että sen jäsenet tulee valita mahdollisimman pian, kuitenkin

viimeistään huhtikuun 2018 loppuun mennessä.

Uuden ylioppilaskunnan järjestäytymisessä on haasteellista, että edustajistovaalit on määrätty pidettäväksi viimeistään maaliskuussa 2018. Molemmat ylioppilaskunnat järjestävät edelliset omat edustajistovaalinsa marraskuussa 2017. Ylioppilaskunnilla ei ole riittäviä resursseja järjestää kaksia edustajistovaaleja tällä aikataululla ottaen huomioon vielä tarvittavan sääntötyön uuden ylioppilaskunnan vaaleihin. Lisäksi vaalien ajoittaminen maaliskuulle sulkee pois syksyllä aloittavien opiskelijoiden osallistumisen edustajistovaaleihin. Siten he eivät pystyisi kahteen vuoteen vaikuttamaan, ketkä heitä edustavat ylioppilaskunnan ylimmässä päättävässä elimessä ajankohtana, jolloin edustajisto tekee merkittäviä päätöksiä uuden ylioppilaskunnan toiminnan kannalta. Vaalien ajoittaminen syyskuuhun ratkaisee tämän haasteen ja antaa riittävästi aikaa ylioppilaskunnille sekä vaalien järjestämiseen että uuden edustajiston toimivaltaan kuuluvien asioiden valmisteluun.

6. Opetusyhteistyö

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

7. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Vastaajien määrä: 1

- Yliopisto- ja ammattikorkeakoululakeja ollaan muuttamassa siten, että opetuksen järjestämistä koskeva pykälä muutettaisiin mahdollistamaan laaja yhteistyö eri korkeakoulujen kesken. Muutos mahdollistaa tutkintoon kuuluvan koulutuksen tilaamisen toiselta korkeakoululta myös sektorirajojen yli ja luopumisen osasta tutkintoon kuuluvaa opetusta. Tamy suhtautuu lakiehdotuksen ydinajatuksen opetusyhteistyön tiivistämisestä positiivisesti, ja näkee sen toimivana ratkaisuna etenkin Tampereen uutta korkeakoulukonsernia ajatellen.

Yliopistojen välinen ja etenkin sektorirajat ylittävä yhteistyö on lähtenyt nykyisen lainsäädännön puitteissa käyntiin melko nihkeästi. Tiiviimpi yhteistyö voi parhaassa tapauksessa lisätä opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksia ja tuoda heidän saatavilleen eri korkeakoulujen yhteisesti suunnittelemlia opintokokonaisuuksia ja -kurseja etenkin niillä aloilla, joilla korkeakoulujen tarjoamat tutkinnot tuottavat jo nyt samankaltaisia osaamisprofieileja. Yhteistyö voi myös karsia päällekkäistä työtä ja vapauttaa resursseja opetuksen kehittämiseen.

Jos opetusyhteistyötä toteutetaan järkevästi, voivat joustavammat opintopolut mahdollistaa liikkumisen tutkintojärjestelmästä toiseen nykyistä helpommin, jolloin myös kesken tutkinnon on mahdollista suunnata opintoja uudelleen. Tampere3-kontekstissa tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yliopistoon hakeutunut opiskelija voi todeta ensimmäisen vuoden jälkeen haluavansa nopeammin työelämään, minkä uusi järjestelmä mahdollistaisi joustavilla siirtymillä ammattikorkeakoulun puolelle. Toisaalta ammattikorkeaan hakeutunut opiskelija voisi opintojensa aikana opiskella myös yliopisto-opintoja ja jatkaa näin helpommin tutkintonsa jälkeen maisterivaiheen opintoihin. Parhaassa tapauksessa siirtymien joustavuus voisi myös vähentää virhevalintoja opintoihin hakeuduttaessa sekä tarvetta hakeutua kokonaan uuteen tutkintoon, mikä taas sujuvoittaisi opintoja.

Kuitenkin opetusyhteistyön tiivistämiseen ehdotetussa muodossa sisältyy myös perustavanlaisia ongelmia. Ensinnäkin uudistuksen positiiviset ulottuvuudet vesittyvät, mikäli korkeakoulut alkavat heikossa talustilanteessa tehdä opetusyhteistyötä resurssisäästöjen vuoksi. Uudistuksen ei tulisi missään nimessä johtaa koulutustason laskemiseen tai tutkintojen ulkoistamiseen korkeakoulusta toiseen. Opiskelijalle tulee

edelleen taata oikeus kandidaatin ja maisterin tutkintoihin yliopistossa.

Toiseksi Tamy haluaa tuoda esiin huolensa yliopistojen roolista ylimmän opetuksen antajana sekä tutkimuksen ja opetuksen yhteyden rapautumisesta.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perustehtävät koulutuksen suhteen eroavat niin korkeakouluja koskevissa laeissa kuin tutkintoja määrittelevissä asetuksissakin. Yliopistolaisissa yliopiston toiseksi perustehtäväksi määritellään yliopistojen tehtävä antaa ylintä opetusta. Ylimmän opetuksen tarkoitus on välittää tieteellisen tutkimuksen tuloksia ja metodeja. Sen tavoitteena on antaa valmiudet tiedon monipuoliselle ja kriittiselle omaksumiselle. Tutkintoasetuksessa (794/2004 7§) taas määritellään, että jo alempien korkeakoulututkintojen tulee tarjota yliopistossa "2) valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin tai taiteellisen työn edellyttämät tiedolliset ja taidolliset valmiudet." Tämä edellyttää opetuksen ja tutkimuksen kiinteää yhteyttä. Yleinen lähtökohta on, että opettajat tutkivat ja tutkijat opettavat, minkä lisäksi opettajilla on yliopistossa opetuksen vapaus.

Ammattikorkeakouluissa opetus taas keskittyy erityisesti palvelemaan työelämän tarpeita ja vahvistamaan opiskelijoiden ammatillista kehitystä. Opetus ei ole samalla tavalla tutkimukseen perustuvaa, vaan käytännönläheistä eikä opettajilla ole vastaavaa opetuksen vapautta kuin yliopistoissa.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erot ovat perusteltuja ja molempien kaltaista koulutusta tarvitaan myös tulevaisuudessa. Lakiehdotukseen on kirjattu, että yliopiston tulee antaa pääosa tutkintoihinsa kuuluvasta opetuksesta itse, mutta tämä ei riitä turvaamaan koulutuksellisia tehtäviä. Tällaisenaan suunniteltu lakimuutos käytännössä mahdollistaisi sen, että jopa puolet yliopistossa annettavasta (kandidaatin, maisterin tai jopa tohtorin) tutkintoon kuuluvasta opetuksesta voitaisiin järjestää ammattikorkeakoulun toimesta, ja päinvastoin. Näin väljästi muotoiltuna laki nähdäksemme vaarantaa korkeakoulujärjestelmän eri osien tehtävien toteutumisen ja koulutuksen laadun. Etenkin tilanteessa, jossa korkeakoulusektorin rahoitus on massiivisesti vähentynyt, on täysin mahdollista, että yhteistyötä tullaan tekemään säästösyistä osaamiseen laadun parantamisen sijaan.

Lakiehdotuksessa tätä ongelmaa on pyritty ratkaisemaan osaltaan määräämällä, että hankittavan opetuksen tulee vastata tilaajan määrittelemiä osaamistavoitteita ja että tilaavalla korkeakoululla tulee olla riittävä osaaminen ja henkilöstö koulutusvastuunsa toteuttamiseksi.

Se, miten opetuksen suunnittelua toteutetaan yhteistyössä sektorirajojen yli, jää kuitenkin esityksessä epäselväksi. Tutkintojen erilaiset tavoitteet ja opetuksen vapauden erot asettavat kyseenalaiseksi sen, kuinka hyvin sektorirajat ylittävä opetus voi vastata erilaisia osaamistavoitteita ja kuinka opetusta käytännössä suunnitellaan yhdessä. Lisäksi opetusyhteistyön laadun seuraaminen on hankalaa, sillä merkittävien opiskelijoiden palautekanava on kurssipalaute ja sen käsittely on melko rajoitettua tietosuojan vuoksi. Opetussuunnitelmien kehittäminen vaatii tiedon saantia myös toisen organisaation järjestämien tutkinnon osien laadusta, joten palautteen keräämiseen ja sen käsittelyyn liittyvät ongelmat on ratkaistava ennen yhteistyön aloittamista. Jos kurssit ja siten myös opetussuunnitelmat ovat yhteiset eri oppilaitosten opiskelijoille, heidän tulee olla myös edustettuina opetussuunnitelmien kehittämisessä ja opetussuunnitelmatyössä. Ammattikorkeissa ei kuitenkaan ole käytössä samanlaista edustuksellista opetussuunnitelmatyötä kuin yliopistoissa, joissa opiskelijat ovat keskeinen osa opetussuunnitelmatyöryhmiä.

Lain määritelmä "riittävästä osaamisesta ja henkilöstöstä" jää myös erittäin väljäksi, jos tarkastellaan esimerkiksi yhteiskuntatieteellistä alaa, jonka piiriin kuuluvia tutkintoja ei erikseen asetuksessa eritellä. Riittäisikö siis esimerkiksi niiden kohdalla se, että "joku yhteiskuntatieteilijä" on arvioimassa minkä tahansa yhteiskuntatieteen alan osaamistavoitteita?

Näiden haasteiden vuoksi ja ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkintojen erityispiirteiden turvaamiseksi Tamy esittääkin, että opetusyhteistyötä voisi tohtorintutkinnoissa tehdä vain yliopistojen välillä ja näin ollen tilata vain

toiselta yliopistolta, mutta ei sektorirajojen ylitse. Myös maisterikoulutuksen osalta tällaista rajausta on syytä pohtia.

Kolmanneksi olemme huolissamme opiskelijan oikeusturvasta korkeakoulutuksen mittavien muutosten keskellä. Opiskelijan tulisi voida ennen opintoihin hakeutumista tietää, mistä tutkinto koostuu ja missä korkeakoulussa ja millä paikkakunnalla opintoja suoritetaan. Käytännössä koulutuksen tilaaminen toiselta korkeakoululta voi tarkoittaa useiden satojen kilometrien välimatkaa opintojen suorittamispaikoissa. Opetusjärjestelyt tulisi aina sovittaa niin, etteivät opiskelijoiden elinkustannukset (esimerkiksi matkustus- tai asumiskustannukset) nouse kohtuuttomasti.

Perusteluissa tästä mainitaan hyvin väljästi, että yliopiston tulisi noudattaa hyvän hallinnon mukaista menettelyä opetusta hankkiessaan ja esimerkiksi huolehtia, ettei opiskelupaikan muutos aiheuta kohtuutonta haittaa. "Kohtuuton haitta" on liian väljä määritelmä. Perustelut myös huomauttavat, että yliopistojen tulee laatia tutkintosääntönsä ja opetussuunnitelmansa siten, että opiskelijalla on tosiasiallinen mahdollisuus saada selkeä kuva opintojensa rakenteesta ja suorittamistavasta tarpeeksi ajoissa. Kuitenkin joissakin yliopistoissa on tälläkin hetkellä normaalia päätöksentekoa, että opetussuunnitelma on voimassa vain vuoden, mikä johtaa jo nyt useisiin muutoksiin opintoajan sisällä. Nämä muutokset voisivat olla lakiesityksen myötä huomattavasti suurempia ja ennakoimattomampia. Tällä hetkellä opiskelijan oikeusturvaa ei ole riittäväällä tavalla määritelty suhteessa siihen, saako hän opiskella siten, kuten hän opiskelupaikkaa valitessaan ja sen saadessaan sitoutuu opiskelemaan.

Perusteluosassa on viitattu myös siihen, että korkeakoulusektoreiden sisällöllisesti yhtenevä sääntely korkeakoulun hallintovallan käytöstä, esimerkiksi opintojen arvosteluun sekä oikaisuun liittyvissä asioissa, riittäisi takaamaan opiskelijoiden oikeusturvan opetusta antavan korkeakoulun käyttäessä hallintovaltaansa toisen korkeakoulun opiskelijaan. Käytännössä tällaista yhteneväisyyttä ei tällä hetkellä ole, vaan arkipäivän käytännöt vaihtelevat suuresti. Käytännöissä tulisi tapahtua huomattavaa yhtenäistymistä, jotta opiskelijan oikeusturva voidaan taata. Myös oikeutta opiskelijan tietojen välittämiseen korkeakoulusta toiseen tulisi määritellä tarkemmin yksityisyydensuojan takaamiseksi.

8. Muutosehdotukseenne opetusyhteistyötä koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- Yliopiston tulee antaa pääosa kaikkien syklien koulutuksesta itse. Opetusyhteistyötä voi tohtorintutkinnoissa tehdä vain yliopistojen välillä ja näin ollen tilata vain toiselta yliopistolta, mutta ei sektorirajojen ylitse.

Kun otetaan huomioon yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erot niin lain määrittelemissä tehtävissä kuin tutkintojen tavoitteissakin, on näin mittavia lakimuutoksia syytä tehdä asteittain. Vain yliopistojen tulisi antaa pääasiassa tieteellisiin ja tutkimuksellisiin valmiuksiin tähtäävää tohtorikoulutusta. Näin opetusyhteistyötä ei siis voisi tohtorikoulutuksessa tilata ammattikorkeakoululta. Lisäksi vastaavanlainen rajaus voisi olla järkevää tehdä ensimmäisessä vaiheessa myös maisterintutkintojen osalta. Mikäli opetusyhteistyö toimii hyvin, eikä aiheuta yllä kuvatun kaltaisia ongelmia, voisi lain opetusyhteistyöstä laajentaa koskemaan myöhemmin myös maisterikoulutusta.

Opiskelijoiden oikeusturvan varmistamiseksi myös yksityiskohtaisiin perusteluihin on tarkennettava, että opiskelijan tulisi voida ennen opintoihin hakeutumista tietää, mistä tutkinto koostuu sekä missä korkeakoulussa ja millä paikkakunnalla opintoja suoritetaan.

9. Koulutuksen siirto

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

10. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Vastaajien määrä: 1

- Tamy näkee siirtymäaikojen määrittelemisen lainsäädännön tasolla hyvänä ja välttämättömänä asiana, etenkin tilanteessa, jossa korkeakouluilta odotetaan yhä enemmän rakenteellista kehittämistä ja profiloitumista. Jo viimeisimmät rakenteellisen kehittämisen projektit esimerkiksi Vaasasta osoittavat sen, etteivät yliopistot ajattele siirtymäaikoja ensisijaisesti opiskelijoiden oikeusturvan tai kohtuullisuuden näkökulmasta.

Tasan kolmen vuoden siirtymä voi kuitenkin olla ongelmallinen esimerkiksi perheellisten tai pidempää sairauslomaa pitäneiden opiskelijoiden kohdalla. Etenkin kaupungista toiseen muuttamisella voi olla taloudellisia vaikutuksia. Korkeakouluilla on kasvavissa määrin erilaisia profiileja ja myös korkeakoulujen tarjoamat sivuainemahdollisuudet eroavat toisistaan huomattavasti. Näin ollen tilanne, jossa opiskelija ei voi suorittaa koko tutkintoaan siinä korkeakoulussa tai edes siinä kaupungissa, johon hän on hakeutunut opiskelemaan, tuntuu kohtuuttomalta. Tämän lisäksi myös korkeakouluilla voi olla perusteltuja, esimerkiksi henkilöstön työsuhteisiin liittyviä syitä kolmea vuotta pidempään siirtymäaikaan.

Tämän vuoksi Tamy esittää, että lakiin kirjataan vähintään kolmen vuoden siirtymäaika tasan kolmen vuoden sijaan. Toinen opiskelijan kannalta oikeudenmukainen vaihtoehto olisi kirjata siirtymäajaksi tutkinnon tavoitteellinen suorittamisaika.

11. Muutosehdotukseenne koulutuksen siirtoa koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- Opiskelijan oikeusturvan ja opintojen sujuvan etenemisen takaamiseksi Tamy esittää, että lakiin kirjataan vähintään kolmen vuoden siirtymäaika tasan kolmen vuoden sijaan. Toinen opiskelijan kannalta oikeudenmukainen vaihtoehto olisi kirjata siirtymäajaksi tutkinnon tavoitteellinen suorittamisaika. Lisäksi siirron pitäisi lisätä opiskelijan opintojen mahdollista suoritusaikaa vähintään vuodella, jotta opintojen etenemiseen aiheutuva haitta huomioitaisiin.

12. Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	0	1	1	3

13. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Ei vastauksia.

14. Muutosehdotuksenne ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Ei vastauksia.

15. Muuta lausuttavaa ehdotuksesta

Vastaajien määrä: 1

- Koska Tampereen uusi yliopisto on tieteenaloiltaan laajempi kuin nykyiset säätiöyliopistot, ehdotamme muutosta yliopistolakiin säätiöyliopiston hallituksen jäsenmäärään. Säätiöyliopiston hallituksen koon lakisääteisestä kasvattamisesta käytiin keskusteluja vuonna 2016 myös ministeriön nimittämässä Tampere3-hankkeen ohjausryhmässä, jossa idea sai paljon kannatusta. Jäsenmäärän tulisi olla joustava kuten julkisoikeudellisissa yliopistoissakin. Hallitukseen nimitetään 7-9 jäsentä siten, että perustajien ehdottamia on 40-45%.

Liitteenä on erikseen lähetetty opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamoon Kaarlo Tuorin antama lausunto yliopistosäätiön sääntöjen lainmukaisuudesta, joka käsittelee mm. hallituksen valintaan liittyviä perustuslaillisia kysymyksiä.